

Toelichting Commissie Klimaat

Wouter Cyx
21 Oktober 2022

Kennismaking

Wouter Cyx

Doel toelichting

- Door **getuigenis** de commissieleden informeren over lokaal klimaatbeleid.
- Via debat aanknopingspunten aanreiken om **Vlaanderen te versterken**.

Waarover gaat deze toelichting?

Vaststellingen & hypotheses

Wat vertellen de cijfers ons?
Welke verklaringen zitten er (misschien) achter?

“Mijn klimaatbeleid is een bedrijf” -> wat kan dit betekenen?

Suggesties

Suggestie 1: Smart money door coaching, auditing & benchmarking

Suggestie 2: Vlaamse schaal beter benutten

Suggestie 3: De facilitator als katalysator uitbouwen

Wat vertellen de cijfers ons? Welke verklaringen zitten erachter?

Wouter Cyx

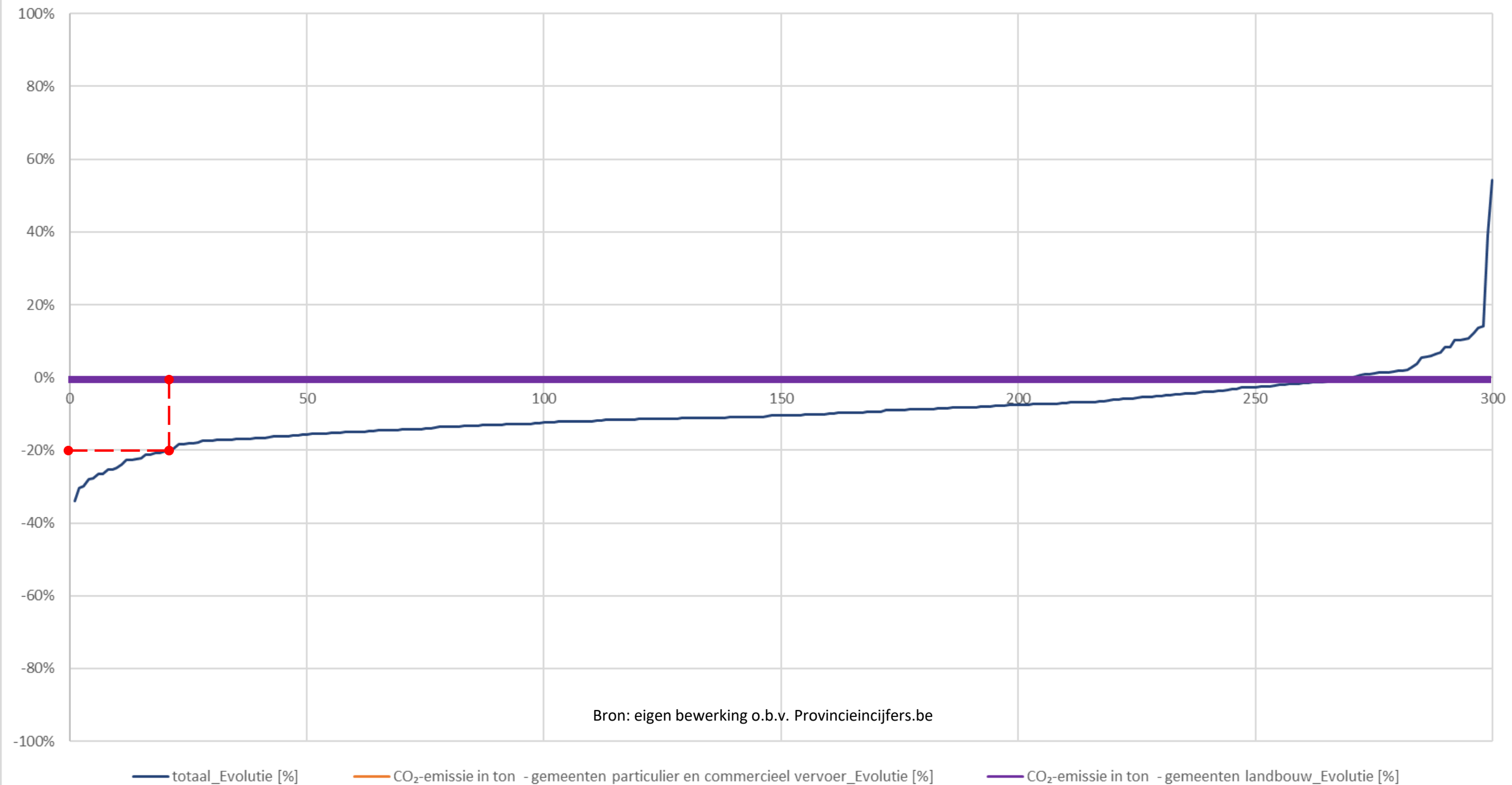
Pop Quiz:

“Hoeveel van de 300 lokale besturen zouden volgens burgemeesterconvenant.be de 2020-klimaatdoelstellingen halen?”

<https://media.giphy.com/media/gla66i9Uaidc2sBpOT/giphy.gif>

Evolutie relatieve CO₂-emissie in ton - Vlaamse gemeenten (2011-2020)

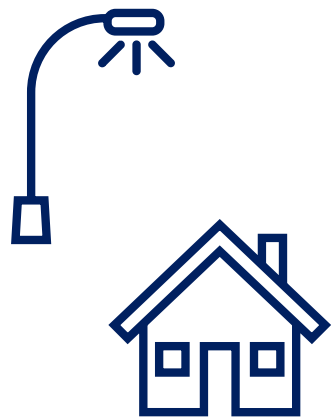

23/300 op weg om CoM2020 t.o.v. 2011 te behalen

248/300 realiseren een (beperkte) daling t.o.v. 2011 maar haalt CoM2020 niet

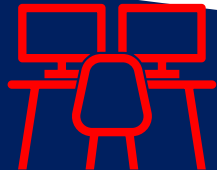
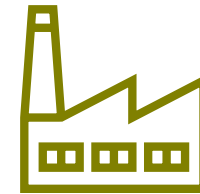
29/300 stoten meer uit dan in 2011

Globaal: besparing bij huishoudens en openbare verlichting

Diffuus beeld 50/50: besparingen tot forse stijging bij Industrie (niet-ETS) en landbouw

Globaal: beperkte besparing tot forse stijging bij Tertiaire Sector & Vervoer

Enkele bedenkingen

- ▷ Sommige SECAP-sectoren → gevoelig aan groei-effecten
 - ▷ *(bijvoorbeeld: grootschalige landbouw, economische groei, ...)*
- ▷ Soms zinvoller: evolutie en ambities op streekniveau → morfologische en geografische effecten
- ▷ In welke mate als lokaal bestuur verantwoordelijk voor diens klimaatdoelstellingen?

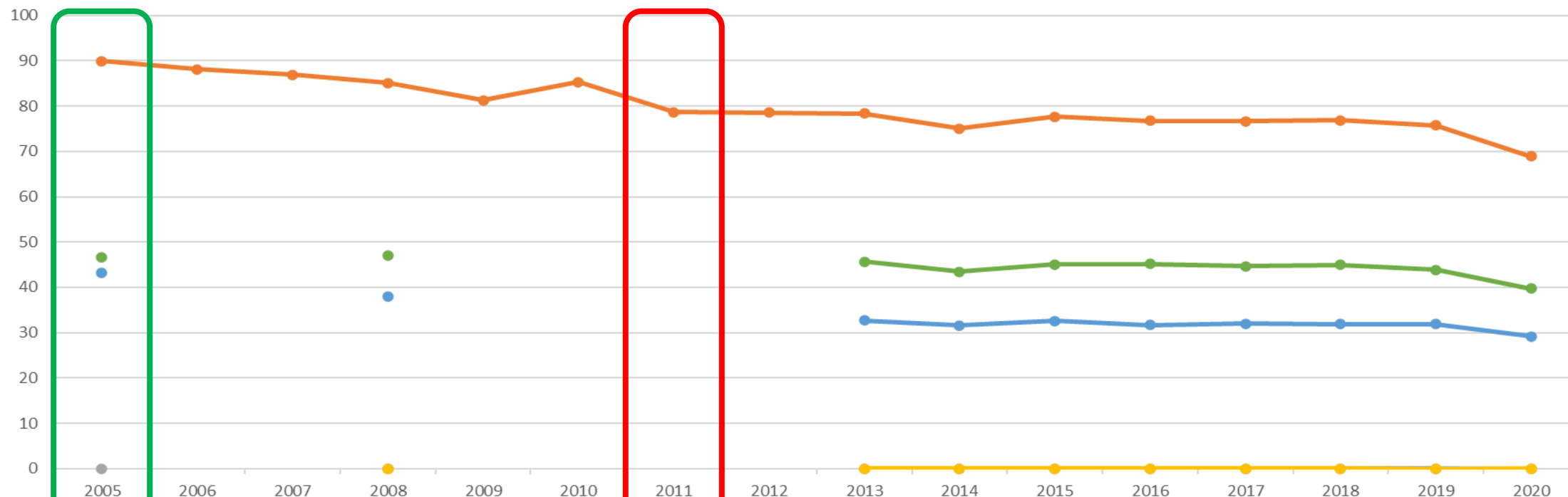
Enkele bedenkingen

- ▷ 2011 als referentielat voor lokale besturen = afwijkend van 2005 als Vlaamse referentielat
- ▷ Quid rekenmethode?

Broeikasgasemissies Vlaanderen (Mton CO₂ eq)
opsplitsing ETS - niet-ETS

Bron:

<https://www.vmm.be/data/uitstoot-broeikasgassen>

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Totaal	89,9	88,1	86,9	85,1	81,3	85,3	78,7	78,6	78,4	75,0	77,7	76,8	76,7	76,9	75,7	68,9
CO2 Vliegtuigverkeer 1A3a	0,011			0,013					0,008	0,007	0,009	0,008	0,008	0,008	0,008	0,004
NF3				0,001					0,001	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001	0,001	0,009
ETS	43,3			38,0					32,7	31,6	32,6	31,7	32,0	31,9	31,9	29,2
niet-ETS	46,6			47,0					45,7	43,4	45,1	45,1	44,7	44,9	43,9	39,7

Tussentijdse conclusie

Ontoereikend:

Louter CO₂-inventarissen gebruiken om lokale klimaatactie te beoordelen?

Aangewezen:

Beoordeling op benutting bevoegdheden
(vb. eigen vastgoedbeheer)

+

Geleverde inspanningen/ verankering
binnen budget/ organisatie/ actie op
terrein/ ...

Hoe beoordelen de Vlaamse lokale besturen lokaal klimaatbeleid?

Resultaten bevraging steden en gemeenten

- Hoe belangrijk vinden steden en gemeenten lokaal klimaatbeleid?
 - 10% geeft er beperkte tot **geen prioriteit** aan
 - 40% geeft er **gemiddelde prioriteit** aan
 - 50% geeft er aanzienlijke tot **hoge prioriteit** aan
- Wat maakt klimaatdoelen moeilijk haalbaar?
 - 75% heeft gebrek aan **personeel**
 - 65% heeft gebrek aan **financiële middelen** en ondersteuning
 - 50% heeft gebrek aan **technische expertise** en ondersteuning
- Nood aan bijkomende ondersteuning?
 - 75% heeft nood aan een **projectmanager en procesbegeleider**
 - 70% heeft nood aan een **digitaal monitoringsinstrument**
 - 65% wilt een **externe adviseur**
 - 60% zou een **jaarlijkse audit** verwelkomen

Wat maakt lokaal klimaatbeleid uitdagend? Inzichten uit buitenlands onderzoek

De inherente complexiteit van vele klimaatprojecten die vaak ook kampen met marktfalen

Institutioneel capaciteitsprobleem: te kleine gemeenten → Gebrekkige opbouw kennis en slagkracht

Verkokering: klimaatbeleid (=transversaal) → Vaak herleid tot “omgevingsbeleid” (=sectoraal)

Nood aan cash, personeel & expertise → Overstijgt de gemeentelijke mogelijkheden

Cultuurprobleem: Nood aan verandering? → Akkoord, maar... toch niet door ons, nu of hier zeker!?

Mijn klimaatbeleid is een bedrijf: wat betekent dit concreet?

Wouter Cyx

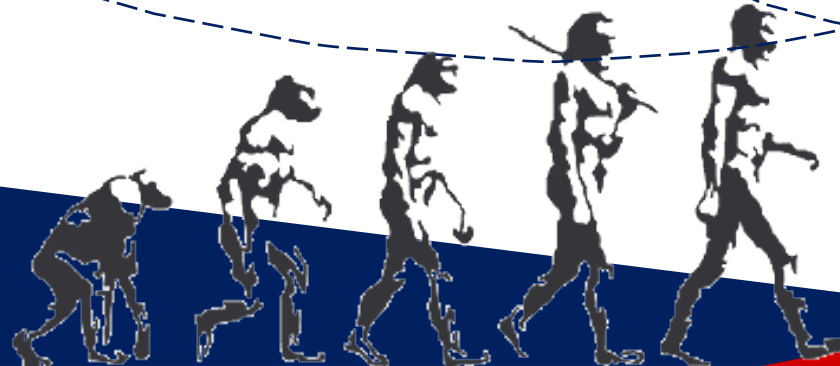

Evolutie van het lokaal klimaatbeleid

Generatie Kyoto:
Deels klimaatambtenaar
- Deels milieu-,
duurzaamheids- of
omgevingsambtenaar

Generatie CoM 2020:
Klimaatambtenaar als
projectmedewerker

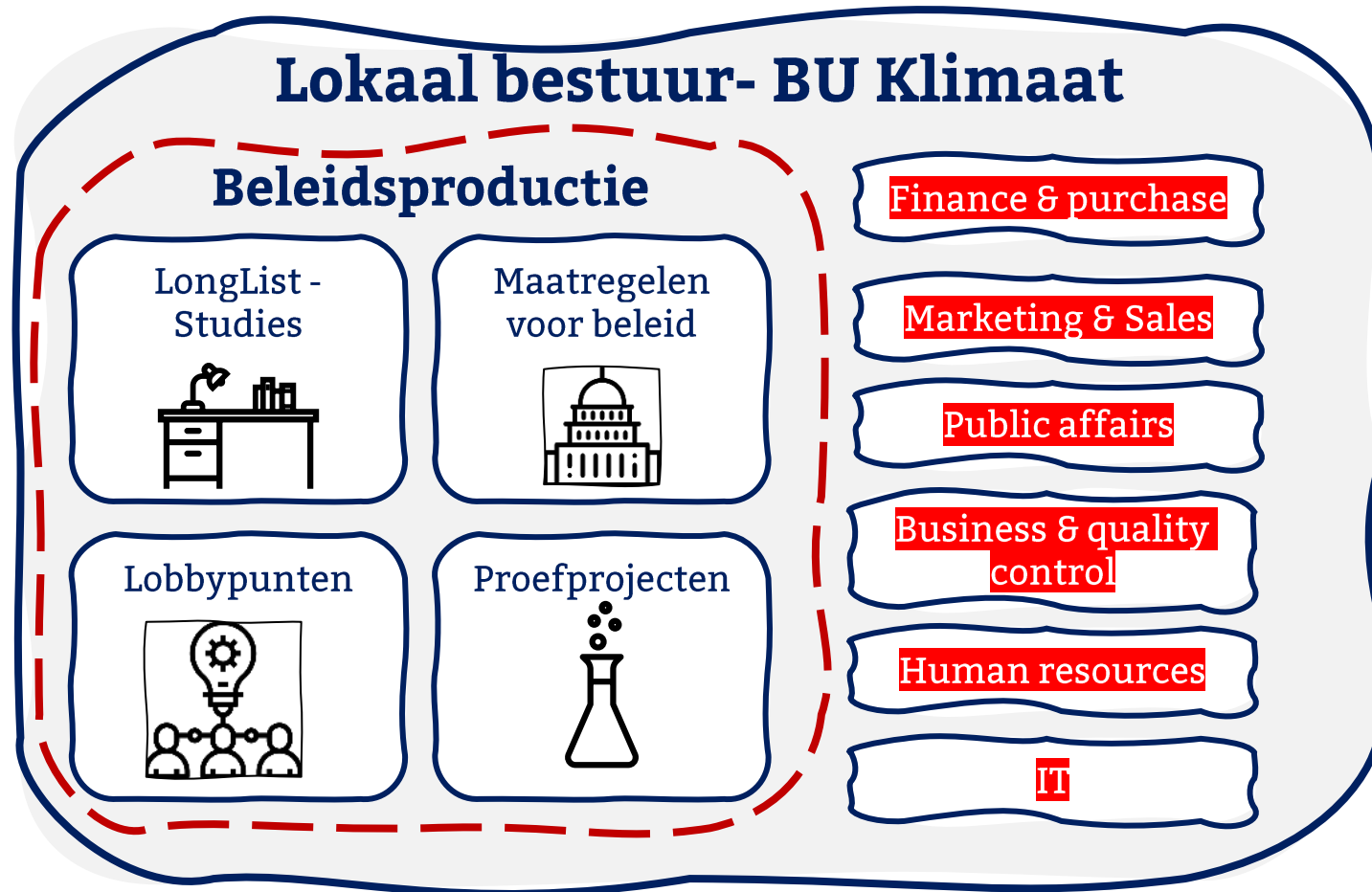
Generatie CoM 2030:
Klimaatambtenaar als
klimaatcoördinator

Wat als we klimaatbeleid zouden beschouwen als een afzonderlijke business unit met bedrijfsproducten?

... waar zouden we dan mee bezig moeten zijn om het bedrijf te doen draaien?

Tussentijdse conclusie

Ontoereikend:

Lokaal klimaatbeleid is momenteel
doorgaans onvoldoende
geprofessionaliseerd

Aangewezen:

De uitwerking van dekkende lokale
financieringsstrategieën als 1 van de
belangrijke exponenten

Suggestie 1: smart money door coaching, auditing & benchmarking

Wouter Cyx

Het LEKP laat een nieuwe wind waaien

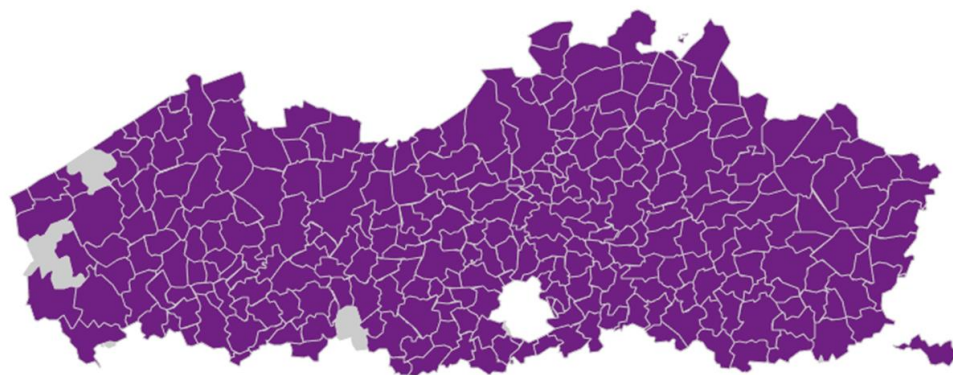
- ▷ Vele getuigenissen onthalen het LEKP positief
- ▷ De eerste echte financiële impuls aan lokaal klimaatbeleid
- ▷ Het creëert mogelijkheden

Lokaal Energie- en Klimaatpact

Versie opgemaakt op 29 oktober 2021

■ ondertekend ■ (nog) niet ondertekend

Lokaal Energie- en Klimaatpact ▼

Leaflet

Gemaakt met ANP/LocalFocus

Bron: Agentschap Binnenlands Bestuur

Vlaams Lokaal Energie- en Klimaatpact 2021-2030

Een boom extra per Vlaming

Per Vlaming halve meter extra
haag of geveltuinbeplanting

Een extra natuurgroenperk
per 1000 inwoners

WERF 1

LATEN WE EEN BOOM OPZETTEN

50 collectief georganiseerde
energiebesparende renovaties
per 1.000 wooneenheden

1 coöperatief/participatief
hernieuwbaar energieproject
per 500 inwoners met een
totaal geïnstalleerd vermogen
van 216 MW

WERF 2

VERRIJK JE WIJK

WERF 4

**WATER.
HET NIEUWE GOUD**

1 m² ontharding per inwoner

Per inwoner 1 m³ extra opvang
of infiltratiecapaciteit voor
regenwater

WERF 3

**ELKE BUURT DEELT
EN IS DUURZAAM BEREIKBAAR**

1 "toegangspunt" voor een
(koolstofvrij) deelsysteem
per 1.000 inwoners

Per 100 inwoners
1 laadpunt

1 m extra nieuw of structureel
opgewaarderd fietspad
per inwoner

Vlaanderen
verbeelding werkt

LEKP: enkele aandachtspunten uit de praktijk

- Toevloed van middelen leidt niet altijd tot versterken van organisatiecapaciteit om die middelen te besteden
- Gebrek aan strategische onderbouw/ begeleiding hoe die middelen met maximale effectiviteit en efficiëntie uit te geven
- Vlaamse middelen creëren de verleiding om eigen voorziene middelen te verschuiven om gapende gaten uit andere beleidsdomeinen te dempen

SWEET SIXTEEN MET 300 PK ONDER DE MOTORKAP ALS CADEAUTJE?
GOED IDEE?

Hoe hierop anticiperen?

Aangewezen:

Inzetten op coaching om de professionalisering ondersteunen

Aangewezen:

(Organisatie)voorwaarden verbinden aan de ontvangst van Vlaamse middelen → auditeren via een pragmatisch en constructief auditkader

Aangewezen:

Transparantie over de auditresultaten creëren → benchmarking als stimulus activeren

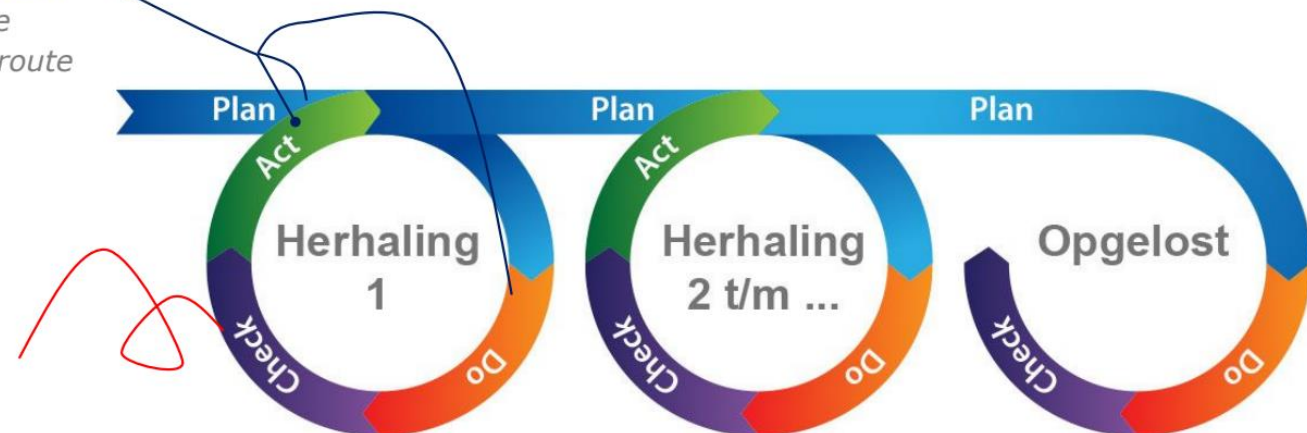
Rol v.d. coach!

*Een externe
compagnon de route*

→ De eerste ervaringen opgedaan binnen het IMPLEMENT EEA -project

Rol v.d. Auditor!

An aerial photograph of a suburban neighborhood. The houses are mostly two-story with brown or orange tiled roofs. Many of the roofs have solar panels installed. Several houses have swimming pools in their backyards. The streets are paved and have some parked cars. The overall scene is a typical suburban residential area.

Suggestie 2: Vlaamse schaal beter benutten

Wouter Cyx

Lokaal klimaatbeleid in Vlaanderen → 300x gelijkaardige vraagstukken

Hoe communiceren?

Waar middelen vandaan halen?

Hoe onszelf organiseren/positie van de klimaatambtenaar?

Hoe een wijkrenovatie opzetten?

...

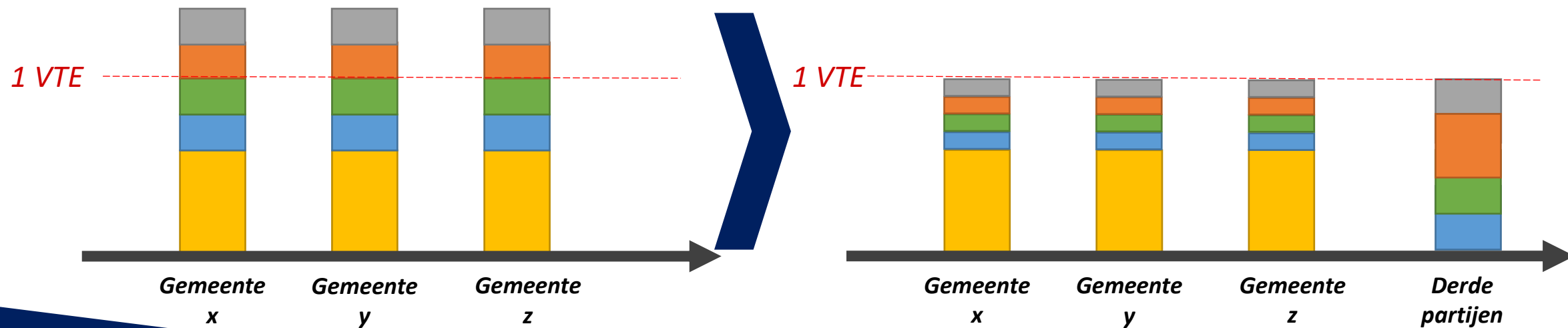

Slim schalen

Verschillende spelers in het landschap:

- ▷ *VEKA / Dep. Omgeving / ABB*
- ▷ *VVSG Netwerk Klimaat*
- ▷ *Provincies & streekintercommunales*
- ▷ *Flux 50 / ODE / BBLv / ...*

→ Behoeftte aan een **gecoördineerde samenwerkingsagenda**

Bemerging

Bemerging 1:

Vlaams schalen ontslaat lokale besturen niet van “investeren in draagkracht en uitvoering”

Bemerging 2:

Nood om kennisoverdracht en kennisdeling van bestaande spelers naar een hoger niveau tillen

Suggestie 3: de facilitator als katalysator uitbouwen

Wouter Cyx

De facilitator/ transitiemakelaar als nieuwe pasmunt in lokaal klimaatbeleid

- Ongekende uitdagingen vergen ongekende functieprofielen:
 - *Energiemakelaar*
 - *Regisseurs klimaatwijken*
 - *Watermakelaars*
 - ...
- Vaak situaties met marktfalen/ hoge opstartrisico's voor private partijen
 - *Als het makkelijk was, dan was het er al...*

Samenwerking op bedrijventerreinen

PLATFORM
ENERGIEMAKELAAR

Projecten Klimaatwijken

In het voorjaar 2020 lanceerden het Departement Omgeving, het Team Vlaams Bouwmeester en het Vlaams Energie en Klimaat Agentschap een projectoproep klimaatwijken aan lokale besturen en publieke opdrachtgevers. Aanleiding voor deze oproep is de koppeling van de energietransitie aan de ruimtelijke opgave van kernversterking en verdichting. Via een "learning by doing"-traject worden concrete reconversieprojecten op schaal van een wijk ondersteund in hun duurzaamheidstransitie. De projecten integreren diverse renovatie-, klimaat- en duurzaamheidsmaatregelen. Uit de kandidaturen voor de projectoproep werden drie steden gekozen. Voor elk van de drie wijken werd een multidisciplinair onderzoeksteam gezocht met expertise op vlak van ontwerp, energie, participatie, vastgoed en financiering en juridische kennis.

Wie zijn die facilitators/ transitiemakelaars

Vaststelling:

- Momenteel nog kwetsbare, vaak zeldzame functies
- Aantal/ Schaal niet toereikend voor de uitdaging

→ Tijd om te schalen en versnellen

Welke Vlaamse rol in het versterken van facilitators/ transitimakelaars?

Aanbeveling 1:

“Op niveau”

ondersteunen/uitbouwen van
deze kennis en tools, vorming

Aanbeveling 2:

Onderzoeken status,
organisatorische inbedding en
opschaling en betrokkenheid van
de private sector

Aanbeveling 3:

Gepaste regelgeving (lokale
autonomie) waar nodig →
realisatie
warmtezoneringsplannen

BURGEMEESTERSCONVENANT

Wat zoekt u?

ZOEKEN

Home CO2-inventarissen Klimaatadaptatie Hernieuwbare Energieatlas Lokaal klimaat- en energiebeleid

Home

CO2-inventarissen

Klimaatadaptatie

Hernieuwbare EnergieAtlas

Afsluit

Wouter Cyx

Take-Aways

Een CO2-inventaris zegt niet alles → kijk naar benutting eigen bevoegdheden en geleverde inspanningen

Zet in op professionalisering van lokaal klimaatbeleid

Suggestie 1: Smart money door coaching, auditing & benchmarking

Suggestie 2: Vlaamse schaal beter benutten

Suggestie 3: De facilitator als katalysator uitbouwen

WHEN THE WORLD SAYS, "GIVE UP"...

HOPE WHISPERS, "TRY IT ONE MORE TIME"

A photograph of a narrow, gravelly path winding through a dense forest. The scene is misty, with soft sunlight filtering through the trees, creating a warm, golden glow. The trees are mostly bare, suggesting autumn or early winter. The path leads into the distance, disappearing into the mist.

LATEN WE SAMEN IN GESPREK GAAN

www.transitionstories.be / info@transitionstories.be